

Universum Historiae et Archeologiae
The Universe of History and Archeology

Універсум історії та археології
Универсум истории и археологии

ISSN 2664-9950 (Print)

2019. Vol. 2(27). Issue 1, pp. 184–193

doi 10.15421/26190115

<http://www.uha.dp.ua>

УДК 930.1: 061:94(477).152

Праця Марка Антоновича в Українській вільній академії наук (США)

С. С. Годжал

Магістр історії

ORCID: 0000-0002-2940-6325

Researcher ID: G-4583-2019

svitlana.hodzhal@oa.edu.ua

Національний університет

«Острозька академія»,

вулиця Семінарська, 2, м. Острог,

Рівненська область, Україна, 35800

Анотація. *Мета статті* — охарактеризувати діяльність Марка Антоновича в Українській вільній академії наук (США) як Президента УВАН та визначити його внесок у розбудову академії. *Методи дослідження:* історико-типологічний, історико-генетичний, історико-системний. *Основні результати:* Важливим внеском у розвиток та збереження української історичної науки можна вважати працю дослідників у наукових установах діаспори у XX ст. Проаналізовано наукову та організаційну роботу Марка Дмитровича Антоновича як активного члена Української вільної академії наук (УВАН). Марко Дмитрович долучився до роботи в науковій інституції ще на початках її заснування. Дослідник брав активну участь у наукових конференціях і плідно співпрацював у групі передісторії та ранньої історії з допоміжними науками, де виконував обов'язки секретаря. Після обрання його Президентом УВАН у США повністю присвятив себе роботі організації. Вчений перебував на цій посаді протягом 1992–1997 рр. Як Президент УВАН М. Антонович брав участь в організації наукових конференцій, виступав на них із доповідями. Крім того, займався редагуванням та підготовкою до друку наукових видань. У цей період під егідою УВАН за редакцією або зі вступним словом М. Антоновича світ побачило дев'ять

публікацій. З його ініціативи було розпочато реорганізацію та модернізацію архіву і бібліотеки. Планувалася інвентаризація бібліотечних та архівних фондів, прийняття на роботу фахового бібліотекаря та придбання комп'ютера задля ведення електронного каталогу (в тому числі і створення електронної пошти). Крім того, було запропоновано налагодити контакт з університетами США та Канади для співпраці щодо мікрофільмування і консервації деяких найцінніших книжкових та архівних фондів. Саме за президентства Марка Дмитровича було підписано договір про співпрацю між Українською Вільною Академією Наук у США та Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України терміном на десять років (1997–2007), продовжувалась активна співпраця інституції із УВАН в Канаді, Українським історичним товариством, Історико-філологічною секцією НТШ і НТШ у Львові, Києво-Могилянською академією, Українським науковим інститутом Гарвардського університету, Інститутом Гаррімана та іншими науковими установами в Америці, Європі й Канаді. УВАН займала важливе місце в організації наукового життя в діаспорі. Марко Антонович, будучи дійсним членом, а згодом і Президентом Академії, сприяв розвитку історичної науки. Завдяки його наполегливій праці було видано збірки архівних матеріалів та праці відомих науковців. Його починання з реорганізації архіву та бібліотеки мали також позитивне значення для організації наукової діяльності УВАН, а отже, для всієї історичної науки. *Практичне значення:* рекомендовано для використання при вивченні діяльності української діаспори, роботи наукових установ закордоном. *Оригінальність:* використано узагальнення про діяльність УВАН у США в період 1992–1997 рр. *Наукова новизна:* вперше використано документи із архіву УІТ (Україна) та архіву УВАН (США). *Тип статті:* аналітична.

Ключові слова: науково-організаційна робота; конференції; бібліотека.

Надійшла до редколегії: 18.04.2019

Прорецензована 27.05.2019

Рекомендована до друку 29.07.2019

Universum Historiae et Archeologiae
The Universe of History and Archeology

Універсум історії та археології
Универсум истории и археологии

ISSN 2664-9950 (Print)

2019. Vol. 2(27). Issue 1, pp. 184–193

doi 10.15421/26190115

<http://www.uha.dp.ua>

185

УДК 930.1: 061:94(477).152

Работа Марка Антоновича в Украинской свободной академии наук (США)

С. С. Годжал

Магистр истории

ORCID: 0000-0002-2940-6325

ResearcherID: G-4583-2019

svitlana.hodzhai@oa.edu.ua

Национальный университет
«Острожская академия»,
улица Семинарская, 2, г. Острог,
Ривненская область, Украина, 35800

Аннотация. Цель статьи – охарактеризовать деятельность Марка Антоновича в украинской свободной академии наук (США) как Президента УВАН и определить его вклад в развитие академии. Методы исследования: историко-типологический, историко-генетический, историко-системный. Основные результаты: Важным вкладом в развитие и сохранение украинской исторической науки можно считать труд исследователей в научных учреждениях диаспоры в XX в. В статье проанализирована научная и организационная работа Марка Дмитриевича Антоновича как активного члена Украинской свободной академии наук. Марко Дмитриевич присоединился к работе в научной институции еще в начале ее основания. Исследователь принимал активное участие в научных конференциях и плодотворно сотрудничал в первой группе предистории и ранней истории с вспомогательными науками, где Марко Антонович исполнял обязанности секретаря. После избрания его Президентом УВАН в США полностью посвящает себя работе организации. Ученый находился на этом посту в течение 1992–1997 гг. Как Президент УВАН М. Антонович участвовал в организации научных конференций, выступал на них с докладами. Кроме того, занимался редактированием и подготовкой к печати научных изданий. В этот период под эгидой УВАН под редакцией или со вступительным словом М. Антоновича мир увидел девять

изданий. По его инициативе было начато реорганизацию и модернизацию архива и библиотеки. Планировалось инвентаризация библиотечных и архивных фондов, принятие на работу профессионального библиотекаря и приобретение компьютера для ввода электронного каталога (в том числе и создание электронной почты). Кроме того, было предложено наладить контакт с университетами США и Канады для сотрудничества по микрофильмированию и консервации некоторых ценных книжных и архивных фондов. Именно при президентстве Марка Дмитриевича был подписан договор о сотрудничестве между Украинской Свободной Академией Наук в США и Институтом литературы им. Т. Г. Шевченко НАН Украины сроком на десять лет (1997–2007), продолжалась активное сотрудничество института с УВАН в Канаде, Историко-филологическим секцией НОШ Шевченка во Львове, Киево-Могилянкой академией, Украинским научным институтом Гарвардского университета, Институтом Гарримана и другими научными учреждениями в Америке, Европе и Канаде. УВАН занимала важное место в организации научной жизни в диаспоре. Марко Антонович, будучи действительным членом, а затем и Президентом Академии, способствовал развитию исторической науки. Благодаря его упорному труду было выдано сборник архивных материалов и труды известных ученых. Его начинания по реорганизации архива и библиотеки имели также положительное значение для организации научной деятельности УВАН, а следовательно, для всей исторической науки. Практическое значение: рекомендовано для использования при изучении деятельности украинской диаспоры, работы научных учреждений за рубежом. Оригинальность: использовано обобщения о деятельности УВАН в США в период 1992–1997 гг. Научная новизна: впервые использованы документы из архива УИТ (Украина) и архива УВАН (США). Тип статьи: аналитическая.

Ключевые слова: научно-организационная работа; конференции; библиотека.

Поступила в редколлегию 18.04.2019

Прорецензирована 27.05.2019

Рекомендована в печать 29.07.2019

Universum Historiae et Archeologiae
The Universe of History and Archeology
Універсум історії та археології
Универсум истории и археологии

ISSN 2664-9950 (Print)

2019. Vol. 2(27). Issue 1, pp. 184–193

doi 10.15421/26190115

<http://www.uha.dp.ua>

LCC E184.U5

**The work of Mark Antonovych
 in the Ukrainian Free
 Academy of Sciences (USA)**

S. S. Hodzhal

Master of History

ORCID: 0000-0002-2940-6325

Researcher ID: G-4583-2019

svitlana.hodzhal@oa.edu.ua

*National University of Ostroh Academy,
 2 Seminarska street, Ostroh, Rivnenska oblast,
 Ukraine, 35800*

Abstract. *The purpose of the article* is to characterize Mark Antonovich's activities at the Ukrainian Free Academy of Sciences (USA) as President of the UAN and to determine his contribution to the development of the Academy. *Methods of research:* historical-typological, historical-genetic, historical-system. *Main results:* An important contribution to the development and preservation of Ukrainian historical science can be considered the work of researchers in the scientific institutions of the diaspora in the twentieth century. The article analyzes the scientific and organizational work of Marko Dmytrovych Antonovych as an active member of the Ukrainian Free Academy of Sciences (UVAN). Marko Dmytrovych joined the scientific institution at the beginning of its foundation. The researcher took an active part in scientific conferences and fruitfully co-operated in the first group of History and Early History with auxiliary sciences, where Marko Antonovych served as secretary. After being elected President by the UVAN in the United States, he devoted himself entirely to the work of the organization. The scientist was in this position during 1992–1997. As the President of UVAN, M. Antonovych participated in the organization of scientific conferences speaking up with the reports. In addition, he was engaged in editing and preparing for the publication of scientific publications. During this period, under the auspices of UIA under the editorship or with the

introductory word of M. Antonovych nine editions were published. On his initiative, the reorganization and modernization of the archive and library began. It was planned to inventory library and archival funds, the recruitment of a professional librarian and the purchase of a computer for the introduction of an electronic catalog (including the creation of e-mail). In addition, it was suggested to contact US and Canadian universities to collaborate on microfilming and preservation of some of the most valuable book and archive funds. It was during the presidency of Marko Dmytrovych that an agreement was signed on cooperation between the Ukrainian Free Academy of Sciences in the USA and the T. H. Shevchenko Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Ukraine for ten years (1997-2007), the active cooperation of the Institute with UVAN in Canada, the Historical and Philological Section of NTSh and NTSh in Lviv, the Kyiv-Mohyla Academy, the Ukrainian Research Institute of Harvard University, the Harriman Institute and other academic institutions in America, Europe and Canada. UVAN occupied an important place in the organization of scientific life in the diaspora. Marko Antonovych, being a full member, and later also the President of the Academy, greatly contributed to the development of historical science. Thanks to his hard work, collections of archival materials and works by renowned scholars were published. His efforts to reorganize the archives and libraries also had a positive impact on the organization of the scientific activity of the UVAN, and, consequently, on the whole historical science. *Practical significance:* recommended for use in studying the activities of the Ukrainian diaspora, the work of scientific institutions abroad. *Originality:* A generalization of UAV activities in the United States was used during the period 1992–1997. *Scientific novelty:* documents from the UIT archive (Ukraine) and the UVAN archive (USA) were used for the first time. *Article type:* analytical.

Keywords: Scientific-organizational work; Conferences; Library.

Received 18.04.2019

Reviewed 27.05.2019

Accepted 29.07.2019

Постановка проблеми. Значна кількість представників української інтелігенції у післявоєнний період емігрувала з України до країн Європи та Америки. Вихідці з України створили в країнах Заходу близько 600 політичних, громадських та суспільно-політичних організацій. Всі вони відрізнялися методами та засобами діяльності (Краснодемська, І., 2003, с. 403). Метою частини з них було визволення українського народу, здобуття Україною незалежності, консолідація наукових сил та організація наукового життя в еміграційному середовищі (Наукова рада Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ), Наукове товариство Шевченка (НТШ) в різних країнах, Український Вільний університет (УВУ)). Чільне місце як організаційний осередок українських науковців в еміграції посідала Українська Вільна Академія Наук (УВАН) у США. Діяльності вищезазначених установ варто приділити увагу, оскільки саме тут українці групувались і фактично представляли українську науку в той період, коли на Батьківщині наукове життя було строго у визначених межах.

Історіографія. Питання організації та діяльності наукових установ у діаспорі неодноразово піднімалися дослідниками, як на еміграції, так і в Україні. Діяльність УВАН як науково-організаційної установи в діаспорі неодноразово привертала увагу вчених. Її висвітлено у наукових статтях, написаних як діячами Академії, так і іншими дослідниками. Подібні публікації зустрічаємо у збірниках наукових конференцій, інформаційному виданні «Новини з академії», чотирьох випусках «Вістей УВАН», наукових збірниках УВАН, зокрема тих, що стосувались ювілеїв установи (Антонович, М., ред., 1993). До історії Академії звертались як вчені українського закордоння (М. Антонович (Антонович, М., 1999), Б. Винар (Винар, Б., 2000), О. Домбровський (Домбровський, О., 2000), О. Баран (Баран, О., 2000), О. Архімович (Архімович, О., 1967; Архімович, О., 2000) та ін.), так і дослідники з України (Г. Клинова-Дацюк (Клинова-Дацюк, Г., 2015а; Клинова-Дацюк, Г. Д., 2015б), І. Краснодемська (Краснодемська, І., 2003) та ін.). «Літопис УВАН» як джерело до вивчення історії інституції досліджували А. Атаманенко та М. Хімка (Атаманенко, А. та Хімка М., 2005). Про початки діяльності УВАН в США та про першого її Президента М. Ветухіва є стаття киянки І. Валявко (Лист Голови..., 1997).

Останнім часом все більше з'являється досліджень, що присвячені окремим вченим діаспори, але серед них небагато тих, що стосуються роботи цих дослідників в УВАН у США. Зокрема, про діяльність в УВАН О. Домбровського писала Г. Клинова (Клинова, Г., 2006). Недослідженою залишається й діяльність в УВАН Марка Дмитровича

Антоновича, який був не лише дійсним членом Академії, а й її президентом у 1992–1997 рр. Стислу інформацію про внесок у роботу УВАН містили привітання з нагоди 80-ліття М. Д. Антоновича (Булат, Т., 1996, с. 2) та отримання ним у Львові премії за розвиток науки, історії та літературознавства (Булат, Т., 1993, с. 3), розміщені на сторінках інформаційного видання «Новини з Академії». Враховуючи цю обставину та роль вченого в розвитку інституції, метою статті є проаналізувати роботу Марка Дмитровича в УВАН (США) як активного члена та Президента.

Джерела. В дослідженні використано комплекс архівних та опублікованих джерел, представлених епістолярною спадщиною та різні документи щодо діяльності М. Антоновича в УВАН, які зберігають в архіві Л. Винара (архів УІТ) та у фонді архіву-музею ім. Д. Антоновича УВАН в США (Антонович Марко Дмитрович (1916–2005), історик, публіцист, громадський діяч, президент УВАН. Фонд 283). Серед опублікованих джерел важливе місце займають звіти адміністрації УВАН в період 1992–1997 рр.

Виклад основного матеріалу. Українська Вільна Академія Наук, що вважалась спадкоємицею традицій знищеної в 1936 р. Всеукраїнської Академії Наук, почала діяльність під президентурою Д. Дорошенка (1946–1951) 5 грудня 1945 року, коли на нараді кількох членів різних українських наукових установ створено першу групу УВАН – перед- та ранньої історії з допоміжними науками (Чикаленко, Л., 1946, арк. 1). В. Маруняк зазначає серед членів УВАН в 1946 по 1951 рр. Марка Антоновича (Маруняк, В., 1985, с. 180). Отже, Марко Дмитрович долучився до роботи в УВАН у Європі ще на початках її заснування. Дослідник брав активну участь у наукових конференціях і плідно співпрацював у першій групі передісторії та ранньої історії з допоміжними науками, яку очолював Петро Курінний, а Марка Дмитровича 27 січня 1946 р. (Чикаленко, Л., 1946) обрали секретарем секції (Антонович, М., 1999, с. 11). В березні 1946 р. постала Орієнталістична група УВАН. Керівником її став В. Шаян, а його заступником – В. Державин. Після виїзду В. Шаяна в Англію В. Державин очолив її, а М. Антонович став секретарем (Антонович, М., 1999, с. 26). У той час Марко Дмитрович викладав німецьку мову в Лейпцизькій українській гімназії, адже, одружившись у 1945 р. з Мирославою Фроляк, він мав утримувати сім'ю.

На початковому етапі діяльності УВАН у Європі структурно складалася з наступних фахових наукових груп: Група перед- та ранньої історії з допоміжними науками (створена в грудні 1945 р.), мовознавча група (створена в січні 1946 р.) та група історії та теорії літератури (1946 р.), що об'єдну-

вали близько 150 науковців, які влаштовували тематичні конференції, а для всіх груп щороку – Шевченківську конференцію (Антонович, М., 1999, с. 10, 15). За статутом УВАН поділялася на наступні відділи: історично-філософсько-філологічний, правничо-економічний, природничий та медичний, фізико-хімічно-математичний та технічний. У свою чергу, відділи ділились на 18 наукових груп (Антонович, М., 1993, с. 169).

В період 1948–1949 рр. частина науковців переїхали до Канади. Серед них – президент Академії Дмитро Дорошенко (переїхав 1947 р.), генеральний секретар Ярослав Рудницький і віце-президент Леонід Білецький (прибули до Вінніпегу 1949 р.). Загальні збори Академії уповноважили вищевказаних трьох членів екзекутиви, щоб перенесли і організували УВАН на Американському континенті (Баран, О., 2000, с. 45–46), що відповідно було зроблено.

В листопаді 1949 р. до Нью-Йорку приїхав професор Михайло Ветухів. З його приїздом з'явилися перспективи організації Академії в США. З його ініціативи 17 листопада 1949 р. була скликана нарада українських науковців, на якій було ухвалено вжити заходів до організації УВАН у США (Архімович, О., 2000, с. 90). Саме в цій установі Марко Дмитрович активно проводив наукову та організаційну діяльність.

Діяльність Академії полягала в організації наукового життя українських емігрантів у діаспорі, організації наукових конференцій, виданні наукової літератури, ознайомлення світу із інтелектуальними здобутками українських вчених. Видавнича діяльність Академії є однією із найважливіших діянок праці. З 1946 р. УВАН у Європі видавала інформаційний «Бюлетень», а з 1947 р. – «Літопис УВАН». В загальному було видано 13 чисел «Літопису», в якому подавалась інформація про створення наукових груп, організацію та проведення конференцій, інформація про діяльність УВАН (Атаманенко, А. та Хімка М., 2005, с. 188–194). Крім того, було видано монографії «Історичні пляни Києва» (авторства П. Курінного та О. Повстенка) (1947), «Автограф Шевченка 1857 р.» (за редакцією В. Міяковського) (1949) – під егідою УВАН у Європі, різні серійні видання – «Славистика», «Ономастика» – під егідою УВАН у Канаді тощо (Антонович, М., 1999, с. 16). Серед періодичних видань УВАН у США було видано 22 примірники україномовного періодичного видання «Бюлетень УВАН у США», 24 числа щорічних журналів «Новини УВАН у США» Краснодемська, І., 2003, с. 403–404) та в період 1951–1997 рр. понад 168 різних видань.

З переїздом до Канади Марко Дмитрович не полишав наукової діяльності, хоча відразу після

переїзду працював і на фабриці, і кондитером. Від 1956 р. почав працювати в українській секції Канадської радіомовної корпорації (пізніше «Радіо-Канада»). У 1964 р. долучився до роботи над журналом «Український історик» та з 1965 р. брав активну участь у роботі Українського історичного товариства. Окрім того, був дійсним членом УВАН у Канаді, хоча й не дуже активним. Результатом співпраці є вихід однієї статті в ювілейному збірнику УВАН у Канаді (Герус, О. В., Баран, О. та Розумний, Я., 1976, с. 75–94).

У 1972 р. відомий український вчений, історик, організатор науки в діаспорі Любомир Винар разом із професором Олександром Оглоблином підписали лист-рекомендацію для доктора Марка Антоновича на академіка (дійсного члена) Української Вільної Академії Наук у США. Останній підтримав цю пропозицію і попросив зібрати його бібліографічні матеріали та автобіографію. Рекомендація містила відомості про основні наукові здобутки та біографію Марка Дмитровича (Рекомендація М. Антоновича..., 1972). В 1972 р. М. Антоновича обрали дійсним членом УВАН (Неврий, М., 2005, с. 139).

У період 1992–1997 рр. Марко Антонович був президентом УВАН у США, обов'язки якого були перервані на один рік (від березня 1995 по березень 1996 р. діючим президентом був проф. Василь Омельченко) (Омельченко, В., 1999, с. 40–41). Основними напрямками роботи Марка Дмитровича як Президента УВАН були організація наукового життя, адміністративна робота в УВАН, зокрема й налагодження діяльності бібліотеки та її реорганізація, видавнича діяльність. Під час президентства М. Антоновича в Академії з його ініціативи було розпочато реорганізацію та модернізацію архіву і бібліотеки. Дійсний член УВАН, відомий історик економіки Богдан Винар подав у «Вістях УВАН» (за 1997 р.) план модернізації архіву і бібліотеки, який передбачав інвентаризацію бібліотечних та архівних фондів, прийняття на роботу фахового бібліотекаря та придбання комп'ютера задля ведення електронного каталогу (в тому числі і створення електронної пошти). Крім того, Б. Винар запропонував налагодити контакт з університетами США та Канади для співпраці щодо мікрофільмування й консервації деяких найцінніших книжкових та архівних фондів (Винар, Б., 2000, с. 300–302) (архівні документи істориків Володимира Міяковського, Євгена та Лева Чикаленків, Наталії Полонської-Василенко та ін.). Електронна пошта була створена, але мікрофільмування та консервацію деяких книжкових та архівних фондів так і не було зроблено. Відомо, що певний час частина архівних матеріалів була здепонована в архіві Колумбійського університету, але це було здійснено ще у 1958 рр. і серед

здепонованих матеріалів не було згаданих вище архівних фондів (Дражевська, Л., 1960, с. 13).

Крім того, саме під час президентства Марка Дмитровича було підписано договір про співпрацю між Українською Вільною Академією Наук у США та Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України терміном на десять років (1997–2007) (Протокол про співпрацю..., арк. 2). Основними діяльностями співпраці між науковими інституціями були наукова, видавнича робота, створення енциклопедичних словників та спеціалізованих словників із різних галузей (Антонович, М., 1993, с. 3). В межах цієї співпраці головний хранитель відділу рукописів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ Г. Бурлака разом з керівником Історичної секції УВАН й одночасно президентом Українського історичного товариства Л. Винарем започаткували видання нової книжкової серії «Епістолярні джерела грушевськознавства». Перший том цього видання побачив світ у грудні 1997 р. (Наукові досяги членів УВАН, 1997, с. 6). Крім того, продовжувалась активна співпраця інституції з УВАН у Канаді, Історично-філологічною секцією НТШ і НТШ у Львові, Києво-Могилянською академією, Українським науковим інститутом Гарвардського університету, Інститутом Гаррімана та іншими науковими установами в Америці, Європі та Канаді (Винар, Л., 1996, с. 4). Разом із Чеською Академією Наук та НАН України УВАН видає у 1997 р. «Розповіді з Закарпаття» та збірник текстів лемківською говіркою із Східної Словаччини.

Як Президент УВАН М. Антонович займався редагуванням та підготовкою до друку видань Академії. За поданою ним інформацією, в цей період було видано книги «Мова, національність, денаціоналізація» О. Потебні, «Матеріали до історії літератури і громадської думки (1857–1933)», «*A History of Ukrainian Literature (From the 11th to the end of the 19th Century)*» Д. Чижевського, «Федір Кіндратович Вовк з додатком Г. і В. Вовк. Матеріали до життєпису і спогади та Г. Вовк. Бібліографія праць Хведора Вовка» О. Франко та ін. (Антонович, М., 1997, с. 1). До друку було віддано також четвертий том Наукового збірника УВАН, який побачив світ у 1999 р. М. Антонович був редактором першого тому нової серії видань УВАН «Джерела до новітньої історії України», підготував до друку «Щоденник» Є. Чикаленка, за його редакцією з'явилися твори В. Міяковського «Недруковане і забуте: громадські рухи дев'ятнадцятого сторіччя. Новітня українська література» та ін.

Праця над збірником «125 років Київської Української Академічної традиції» почалась ще у 1989 р., коли М. Антонович звертався до Управи УВАН з проханням переглянути зібрані матеріали й у разі позитивного рішення передати їх до друку

(Лист М. Антоновича..., 1989, арк. 1). Збірник був виданий у 1999 р. під загальною редакцією та зі вступною статтею Марка Дмитровича. У вступному слові він коротко, але ґрунтовно схарактеризував історію творення академічної традиції в Україні та за її межами, надав ознайомчу інформацію стосовно видання, вказав на виконання основних завдань, які ставились перед доповідачами, чий науковий праці були включені до збірника (Антонович, М., ред., 1993, с. 9–31).

Як Президент УВАН дослідник брав участь в організації наукових конференцій, виступав на них зі вступними словами та доповідями. Зокрема, 15 грудня 1992 р. УВАН у США відбулася Пленарна Конференція для вшанування пам'яті Михайла Драгоманова, на якій М. Антонович виступив із доповіддю «Михайло Драгоманов в оцінці 1920–30-х років в Україні та на еміграції». Науковець у своїй доповіді вказав труднощі, з якими зіткнулося драгоманознавство у 1920–30-х роках в Україні, коли праці М. Драгоманова були вилучені з наукового обігу або подані у викривленому вигляді (Відзначення 150-ліття Михайла Драгомановича, 1992, с. 2).

М. Антонович 22–27 серпня 1993 р. як президент УВАН взяв участь у Другому міжнародному конгресі українців, що відбувся у Львові, де виголосив доповідь про засади праці вчених-українознавців за кордоном. Тут же йому було вручено премію за розвиток науки, історії та літературознавства (Булат, Т., 1993, с. 3). 25 вересня 1994 р. спільними зусиллями УВАН у США та УІТ при співпраці з Академічним комітетом відбулася наукова конференція «Олександр Петрович Оглоблин – життя, діяльність, наукова спадщина», на якій Марко Дмитрович мав вступне слово і виступив із доповіддю «Досліди О. П. Оглоблина про людей Старої України» (Академічний сезон 1994–1995 рр., 1995, с. 10).

Оскільки М. Антонович був заступником редактора журналу Українського історичного товариства (УІТ) «Український історик», а Л. Винар очолював Історичну комісію УВАН та УІТ, то співпраця цих двох інституцій була плідною. Тому не дивно, що саме під егідою УВАН 4 червня 1995 р. відбулася ювілейна Наукова конференція відзначення 30-ліття УІТ, на якій М. Антонович виголосив доповідь «Державні первні України від Хмельниччини до початку XIX ст.» (Домбровський, О., 2000, с. 42).

Відзначення 50-ліття від заснування Української Вільної Академії Наук в Європі та 45-ліття діяльності в Америці відбулося 8 жовтня 1995 р. в Нью-Йорку. В першій частині свята було виголошення доповідей стосовно історії УВАН. Зокрема, Марко Дмитрович виголосив доповідь на тему «Початки УВАН в Німеччині». Доповідь вченого була насичена фактами, які спирались на документальні

джерела і відзначалась переконливим викладом подій, учасником яких він був (Булат, Т., 1995, с. 6).

У «Вістях УВАН у США» за 1997 р. опубліковані звіти про роботу керівників всіх структурних підрозділів УВАН за роботу протягом 1992–1997 рр.: Першого Віце-президента – В. Омельченка (Омельченко, В., 2000, с. 271–273), Другого Віце-президента – Л. Винара (Винар, Л., 2000, с. 273–278), Генерального секретаря – Тамари Булат (Булат, Т., 2000, с. 278–280), Наукового секретаря – Анни Процик (Процик, А., 2000, с. 280–282) та ін. Проте звіт М. Антоновича як керівника цієї установи відсутній. Це можна пояснити тим, що в цей час науковець переніс складну операцію (Життєпис...) і фізично не міг надати звіт. Враховуючи, що звітувалась секретар УВАН О. Радиш, яка працювала під безпосереднім керівництвом президента, він у листі до неї писав, «...що з уваги на близьку співпрацю президента і секретарки їх працю в УВАН можна розглядати разом» (Праця секретарки і президента УВАН). В такому випадку, оскільки звіт секретаря УВАН був поданий, можливо, М. Антонович не бачив доцільності у власному окремому звіті.

У 1997 р. Номінаційна комісія УВАН знову зверталась до дослідника з пропозицією посісти пост Президента УВАН (Лист Голови..., 1997), проте з невідомих причин вчений відмовився (скоріш за все, через незадовільний стан здоров'я). Перспективи розвитку УВАН Марко Антонович бачив так: «Або Україна лишиться така як є, тоді УВАН потрібно перевести в Україну. Або ж Україну заллють росіяне, така можливість також, на жаль, існує. І тоді ми дістанемо новий приплив еміграції і будемо працювати далі» (Гирич, І., 1993, с. 24–27).

Цікаві спогади про Марка Антоновича залишив О. Домбровський: «В 1993 році Академію очолив Марко Антонович. Цікава особистість як в психологічному, так і в науковому аспекті – жива синтеза двох ментальностей – придніпрянець і пражак, вихований в еміграційних умовах на ґрунті золотої Праги. То була тоді молода людина майже з юнацьким обличчям, з манерами празького джентельмена. Ми досить часто зустрічалися в Бібліотеці (наскільки собі пригадую — Клементіnum).

... Як президент Академії, він дав ініціативу реорганізації Архіву й Бібліотеки. Час його каденції (1993–1996 рр.) синхронізувався з початком відродження української державности. Живучи в Канаді,

він приїздив час від часу до Академії в Нью-Йорку і як президент урядовав, а по суті сидів в бібліотеці і працював над своїми темами. Одне, що належить наголосити, він був гонорова людина. Телефонуючи з Нью-Йорку до своєї родини в Канаді, він не користувався телефоном Академії, щоб не обтяжувати фінансово Установу, лише телефонував з телефонічної будки на вулиці... Таким був Марко Антонович і таким залишився в моїй пам'яті» (Домбровський, О., 2009, с. 233–234).

Результати. В статті викладено інформацію про діяльність Марка Антоновича в УВАН як активного члена, а згодом – Президента (1992–1997 рр.). Окреслено основні напрямки його науково-організаційної та видавничої роботи. Результати дослідження можна використовувати як матеріал до вивчення історії наукових установ за кордоном.

Обговорення. Представлений матеріал розкриває основні напрямки праці М. Антоновича як Президента УВАН (США) та роботу установи за його президенства.

Висновки. Отже, УВАН займала важливе місце в організації наукового життя в діаспорі. Марко Антонович, будучи дійсним членом, а згодом і Президентом Академії, вніс свою лепту у розвиток інституції, науки, в т. ч. історичної. Завдяки його наполегливій праці було видано архівні матеріали та праці відомих науковців. Його починання в реорганізації архіву та бібліотеки мали також позитивне значення для організації наукової діяльності в УВАН. У той час прослідковується плідна співпраця з різними науковими установами та інституціями: Українським Історичним Товариством, Українським науковим інститутом Гарвардського університету, Науковим Товариством ім. Т. Г. Шевченка, Інститутом Гаррімана, Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка в Києві, яка полягала у спільному проведенні наукових конференцій, виданні праць, обміну науковою літературою. Таким чином, описувана нами вище установа реалізовувала свої основні завдання стосовно організації наукового життя, ознайомлення світової спільноти з основними проблемами українознавства, розвитку української науки в діаспорі, а М. Антонович зробив вагомий внесок у розвиток та функціонування УВАН.

Подяки. Висловлюємо подяку пані Тамарі Скрипці (хранитель Фондів Музею-Архіву УВАН в США) за надані архівні матеріали.

Бібліографічні посилання

Академічний сезон 1994–1995 рр., 1995. *Новини з Академії*. Нью-Йорк, ч. 19.

Антонович, М., 1993. Шлях до співпраці між АН України та УВАН. *Новини з Академії*. Нью-Йорк, ч. 17, с. 3.

Антонович, М., 1997. На роздоріжжях наукової діяльності. *Новини з академії*. Нью-Йорк, ч. 21, с. 1.

Антонович, М., 1999. 50-річчя Української Вільної Академії Наук. В: Антонович, М., 1999. *Науковий збірник (1945–1950–1995)*. Нью-Йорк, т. 4, с. 9–32.

Антонович, М., ред., 1993. 125 років Київської Української Академічної традиції (1861–1986). *Збірник наукових праць*. Нью-Йорк.

Архімович, О., 1967. Українська Вільна Академія Наук в її історичному розвитку. В: *Ювілейне видання, присвячене двадцятиліттю діяльності 1945–1965*. Нью-Йорк: УВАН. с. 89–139.

Архімович, О., 2000. Матеріали до історії Української Вільної Академії Наук у США. *Вісті УВАН у США*. Нью-Йорк, ч. 2.

Атаманенко, А. та Хімка М., 2005. «Літопис Української Вільної Академії Наук» (1946–1948). В: НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, НДЦ періодики. *Українська періодика: історія і сучасність*. Доп. та повідомл. дев'ятої Всеукраїнської наук.-теорет. конф. Львів, 28-29 жовтня 2005 р. Львів, с. 188–194.

Баран, О., 2000. Золотий ювілей Української Вільної Академії Наук в Канаді. *Вісті УВАН у США*. Нью-Йорк, ч. 2, с. 45–52.

Булат, Т., 1993. На 2-му конгресі МАУ. *Новини з Академії*. Нью-Йорк, ч. 17, с. 3.

Булат, Т., 1995. Відзначення ювілею УВАН. *Новини з Академії*. Нью-Йорк, ч. 19, с. 6.

Булат, Т., 1996. Др. Маркові Антоновичу – 80! *Новини з Академії*. Нью-Йорк, ч. 20, с. 2.

Булат, Т., 2000. Звіт з праці Генерального Секретаря. *Вісті УВАН у США*. Нью-Йорк, ч. 2, с. 278–279.

Валаяк, І., 2013. Українська Вільна Академія наук в світлі постатей своїх діячів: Михайло Ветухів – перший президент УВАН у США. *Українська біографістика*. Київ, вип. 10, с. 358–369.

Винар, Б., 2000. Модернізація бібліотеки і архівів УВАН. *Вісті УВАН у США*. Нью-Йорк, ч. 2, с. 300–306.

Винар, Л., 1996. Діяльність історичної секції (1995–1996). *Новини з Академії*. Нью-Йорк, ч. 20, с. 4.

Винар, Л., 2000. Звіт з праці Другого Віцепрезидента. *Вісті УВАН у США*. Нью-Йорк, ч. 2, с. 273–277.

Відзначення 150-ліття Михайла Драгомановича, 1992. *Новини з Академії*. Нью-Йорк, ч. 16.

Гирич, І., 1993. З династії славетних Антоновичів. *Старожитності*. Київ, № 19–24, с. 24–27.

Герус, О. В., Баран, О. та Розумний, Я., 1976. *Ювілейний збірник Української Вільної Академії Наук в Канаді*. Вінніпег, Манітоба: УВАН.

Домбровський, О., 2000. До історії відносин між УВАН, УІТ і НТШ. *Вісті УВАН у США*. Нью-Йорк, ч. 2, с. 27–44.

Домбровський, О., 2009. *Спомини*. Львів, Острог, Нью-Йорк, с. 233–234.

Дражевська, Л., 1960. *Десять років праці Української Вільної Академії Наук в США*. Торонто: Нові дні, с. 11–15.

Життєпис. Ф. Листування. Спр. Листи М. Антоновича. Кент, Огайо: Архів УІТ (Архів М. Антоновича).

Клинова, Г., 2006. Діяльність Олександра Домбровського в Українській Вільній Академії Наук. В: *Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті*. Перша Міжнародна наукова конференція, Львів, 8–10 березня 2006 р. Тези доповідей. Львів. с. 187–191.

Клинова-Дацюк, Г. Д., 2015б. Конференції історичних груп в Українській вільній академії наук у Німеччині в 1946–1947 рр. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. Запоріжжя: ЗНУ, вип. 44, т. 2, с. 222–227.

Клинова-Дацюк, Г., 2015а. Історичні дослідження в Українській вільній академії наук у Німеччині Ді-Пі періоду (1945–1952 рр.). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Історичні науки». Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», вип. 23. с. 97–103.

Клинова-Дацюк, Г., 2016. Діяльність Української вільної академії наук у Німеччині в Ді-Пі період (1945–1952 рр.). В: Атаманенко, А. Є., відп. ред., 2016. *Українська діаспора: проблеми дослідження*. Тези доповідей VIII Міжнародної наукової конференції. 27–28 вересня 2016 р., м. Острог. Острог, с. 168–171.

Краснодемська, І., 2003. Розроблення українознавчої проблематики вченими УВАН. *Українознавство*, № 2-3(7-8), с. 403–407.

Лист Голови Номінаційної Комісії УВАН до М. Антоновича від 30.01.1997 р. Ф. М. Антонович. Спр. Марко Антонович, Любомир Винар, листи. Кент, Огайо: Архів УІТ (Архів Л. Винара)

Лист М. Антоновича до Управи УВАН від 06.05.1989 р. Ф. М. Антонович. Спр. Марко Антонович, Любомир Винар, листи. Кент, Огайо: Архів УІТ (Архів Л. Винара).

Маруняк, В., 1985. *Українська еміграція в Німеччині і Австрії по другій світовій війні*. Мюнхен: Акад. вид-во Петра Белея, т. 1.

Наукові осяги членів УВАН, 1997. *Новини з Академії*. Нью-Йорк, ч. 21.

Неврлий, М., 2005. У пам'яті і серці моему (спогади про Марка Антоновича). *Український історик*. Кент, Огайо, ч. 2-4 (166-168), с. 135–142.

Омельченко, В., 1999. Українська Вільна Академія Наук у США. *Науковий збірник УВАН (1945–1950–1995)*. Нью-Йорк, с. 40–51.

Омельченко, В., 2000. Звіт з праці Першого Віцепрезидента. *Вісті УВАН у США*. Нью-Йорк, ч. 2, с. 271–272.

Праця секретарки і президента УВАН. Ф. М. Антонович. Спр. Марко Антонович. Кент, Огайо: Архів УІТ (Архів Л. Винара)

Протокол про співпрацю між Українською Вільною Академією Наук у США та Інститутом Літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України від 26 червня 1997 р. Ф. М. Антонович. Спр. Марко Антонович, Любомир Винар, листи. Кент, Огайо: Архів УІТ (Архів Л. Винара).

Процик, А., 2000. Звіт з праці Наукового Секретаря. *Вісті УВАН у США*. Нью-Йорк, ч. 2. с. 280–282.

Рекомендація М. Антоновича на обрання дійсним членом УВАН від О. Оглоблина від 19.11.1972 р. Ф. 283: Антонович Марко Дмитрович (1916–2005), історик, публіцист, громадський і політичний діяч, президент УВАН. Спр.: М. Д. Антонович. Нью-Йорк: Музей-Архів ім. Д. В. Антоновича УВАН у США.

Чкаленко, Л., 1946. Об'єднання наукової роботи. *Бюлетень Української Вільної Академії Наук*. Аугсбург, ч. 1, 20 січня 1946, арк. 1.

References

- Akademichnyy sezon 1994–1995 rr. [Academic Season of 1994–1995], 1995. *Novyny z Akademiyi*. N.Y., no. 19.
- Antonovych, M., 1993. *125 rokiv Kyyivs'koyi Ukrayins'koyi Akademichnoyi tradytsiyi (1861–1986)* [125 years of the Kievan Ukrainian academic tradition, 1861–1986]. Collection. N.Y.
- Antonovych, M., 1993. Shlyakh do spivpratsi mizh AN Ukrayiny ta UVAN [The way to Cooperation between AN of Ukraine and UVAN]. *Novyny z Akademiyi*. N.Y., no. 17, p. 3.
- Antonovych, M., 1997. Na rozdorizhzhakh naukovoyi diyal'nosti [At the Crossroads of Scientific Activity]. *Novyny z akademiyi*. N.Y., no. 21, p. 1.
- Antonovych, M., 1999. 50-richchya Ukrayins'koyi Vil'noyi Akademiyi Nauk [50th years of the Ukrainian Free Academy]. In: Antonovych, M., ed., 1999. *Collection of essays (1945–1950–1995)*. N.Y., vol. 4, pp. 9–32.
- Arkhimovych, A., 1967. Ukrayins'ka Vil'na Akademiya Nauk v yi yi istorychnomu rozvytku [The Ukrainian Academy of Arts and Sciences (UVAN) in its Historical Development]. *Yuvileyne vydannya, prysvyachene dvadtsyatylytuyu diyal'nosti 1945–1965* [Jubilee edition dedicated to the twentieth anniversary of the Academy's establishment]. N.Y.: UVAN, pp. 89–139.
- Arkhimovych, O., 2000. Materialy do istoriyi Ukrayins'koyi Vil'noyi Akademiyi Nauk u SSHA [Materials to the history of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences (UVAN) in the USA]. *Visti UVAN (News of the Academy)*. N.Y., part 2.
- Atamanenko, A. and Khimka M., 2005. “Litopys Ukrayins'koyi Vil'noyi Akademiyi Nauk” (1946–1948) [Chronicle of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences (UVAN)]. *Ukrayins'ka periodyka: istoriya i suchasnist'* [Ukrainian Periodicals: History and Modernity]. Reports and Announcements of the Ninth All-Ukrainian Scientific-Theoretical Conference. Lviv, October 28–29, 2005. Lviv, pp. 188–194.
- Baran, O., 2000. *Zoloty yuviley Ukrayins'koyi Vil'noyi Akademiyi Nauk v Kanadi Visti UVAN u SSHA* [Golden Jubilee of the Ukrainian Free Academy of Sciences in Canada]. *Visti UVAN (News of the Academy)*. N.Y., part 2, pp. 45–52.
- Bulat, T., 1993. Na 2-mu konhresi MAU [At the 2nd Congress of MAU]. *Novyny z Akademiyi*. N.Y., no. 17, p. 3.
- Bulat, T., 1995. Vidznachennya yuvileyu UVAN [Celebration of the Jubilee of UVAN]. *Novyny z akademiyi*. N.Y., no. 19, p. 6.
- Bulat, T., 1996. Dr. Markovi Antonovychu – 80! [To Dr. Marko Antonovych – 80!]. *Novyny z Akademiyi*. N.Y., no. 20, p. 2.
- Bulat, T., 2000. Zvit z pratsi Heneral'noho Sekretarya [Report of the Work of the Secretary General]. *Visti UVAN (News of the Academy)*. N.Y., part 2, pp. 278–279.
- Chykalenko, L., 1946. Ob'yednannya naukovoyi roboty [Combining scientific work]. *Byuleten' Ukrayins'koyi Vil'noyi Akademiyi Nauk* [Bulletin of the Ukrainian Free Academy of Sciences]. Augsburg, no. 1, January 20, 1946, p. 1.
- Dombrowsky, A., 2000. Do istoriyi vidnosyn mizh UVAN, UIT i NTSh [To the History of Relations between UVAN, UIT and NTSh]. *Visti UVAN [News of the Academy]*. N.Y., part 2, pp. 27–44.
- Dombrowsky, A., 2009. *Spomyny* [Recollections]. Lviv, Ostroh, N.Y., pp. 233–234.
- Drazhevs'ka, L., 1960. *Desyat' rokiv pratsi Ukrayins'koyi Vil'noyi Akademiyi Nauk v SSHA* [Ten years of work at the Ukrainian Free Academy of Sciences in the United States]. Toronto: Novi dni, pp. 11–15.
- Gerus, O. W., Baran, A. and Rozumnyj, J., 1976. *Yuvileynyy zbirnyk Ukrayins'koyi Vil'noyi Akademiyi Nauk v Kanadi* [The Jubilee Collection of the Ukrainian Free Academy of Sciences in Canada]. Winnipeg, Manitoba: UVAN.
- Hyrych, I., 1993. Z dynastiyi slavetnykh Antonovychiv [About the Famous Dynasty of Antonovych]. *Starozhytnosti*. Kyiv, no. 19–24, pp. 24–27.
- Klynova, H., 2006. Diyal'nist' Oleksandra Dombrovs'koho v Ukrayins'koyi Vil'noyi Akademiyi Nauk [Activity of Olexsandr Dombrovskiy in the Ukrainian Free Academy of Sciences]. In: *Diaspora yak chynnyk utverdzheniya derzhavy Ukrayina u mizhnarodniy spil'noti* [The Diaspora as a Factor of Ukraine's Establishment in the International Community]. First International Scientific Conference, Lviv, March 8–10, 2006 Abstracts. Lviv, pp. 187–191.
- Klynova-Datsiuk, G. D., 2015b. Konferentsiyi istorichnykh hrup v Ukrayins'koyi vil'niy akademiyi nauk u Nimechchyni v 1946–1947 rr. [Conferences of historical groups in Ukrainian Free Academy of Science in Germany in the 1946–1947]. *Naukovi pratsi istorichnoho fakul'tetu Zaporiz'koho natsional'noho universytetu* [Scholarly Works of the Faculty of History, Zaporizhzhia National University]. Zaporizhzhia: ZNU, issue 44, vol. 2, pp. 222–227.
- Klynova-Datsiuk, G., 2015a. Istorychni doslidzhennya v Ukrayins'koyi vil'niy akademiyi nauk u Nimechchyni Di-Pi periodu (1945–1952 rr.) [Historical researches in Ukrainian Free Academy of Art and Sciences in Germany DI-PI Period (1945–1952)]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu “Ostroz'ka akademiya”. Seriya “Istorychni nauky”* [Scientific notes of the Ostroh Academy National University. Series “Historical Sciences”]. Ostroh: Publishing House of the Ostroh Academy National University, issue 23, pp. 97–103.
- Klynova-Datsiuk, G., 2016. *Diyal'nist' Ukrayins'koyi vil'noyi akademiyi nauk u Nimechchyni v Di-Pi period (1945–1952 rr.)* [Activity of the Ukrainian Free Academy of Sciences in Germany during DP Period]. Atamanenko, A. Ye, chief ed., 2016. *Ukrayins'ka diaspora: problemy doslidzhennya* [Ukrainian Diaspora: Research Problems]. Abstracts of the VIII International Scientific Conference. September 27–28, 2016, Ostroh. Ostroh, pp. 168–171.
- Krasnodemska, I., 2003. *Rozroblennya ukrayinoznavchoyi problematyky vchenymy UVAN* [The

development of Ukrainian-speaking issues by the scientists of UVAN]. *Ukrayinoznavstvo*. Kyiv, no. 2-3(7-8), pp. 403–407.

Lyst Holovy Nominatsiynoyi Komisiyi UVAN do M. Antonovycha vid 30.01.1997 r. [Letter of the Chairman of the Nomination Commission of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences to M. Antonovych, January 30, 1997]. Fund: M. Antonovych. File: Marko Antonovych, Lubomyr Wynar, letters. Kent, OH: Archive of the Ukrainian Historical Association (Lubomyr Wynar's Archive).

Lyst M. Antonovycha do Upravy UVAN vid 06.05.1989 r. [M. Antonovych's Letter to the Board of the UVAN from May 6, 1989]. Fund: M. Antonovych. File: Marko Antonovych, Lubomyr Wynar, letters. Kent, OH: Archive of the Ukrainian Historical Association (Lubomyr Wynar's Archive).

Marunyak, V., 1985. *Ukrayins'ka emihratsiya v Nimechchyni i Avstriji po druhyi svitoviy viyni* [Ukrainian Emigration in Germany and Austria after World War II]. München: Fremdsprachendruckerei Dr. Peter Belej.

Naukovi osyahy chleniv UVAN [Scientific Omnipresence of the Members of UVAN], 1997. *Novyny z Akademiyi*. N.Y., no. 21.

Nevrlly, M., 2005. U pam'yati i serts moyemu (spohady pro Marka Antonovycha) [In My Memory and Heart (Recollection about Marko Antonovych)]. *Ukrayins'kyi istoryk* [The Ukrainian Historian. Kent, Ohio, no. 2-4(166-168), pp. 135–142.

Omelchenko, V., 1999. *Ukrayins'ka Vil'na Akademiya Nauk u SSHA* [The Ukrainian Free Academy in the USA]. In: Antonovych, M., ed., 1999. *Collection of essays (1945–1950–1995)*. N.Y., pp. 40–51.

Omelchenko, V., 2000. Zvit z pratsi Pershoho Vitseprezidenta [Report of the Work of the First Vice-President]. *Visti UVAN* [News of the Academy]. N.Y., no. 2, pp. 271–272.

Pratsya sekretarky i prezidenta UVAN [The work of the secretary and president of the Ukrainian Free Academy of Sciences]. Fund: M. Antonovych. File: Marko Antonovych. Kent, OH: Archive of the Ukrainian Historical Association (Lubomyr Wynar's Archive).

Protokol pro spivpratsyu mizh Ukrayins'koyu Vil'noyu Akademiyeu Nauk u SSHA ta Instytutom

Literatury im. T. H. Shevchenka NAN Ukrayiny vid 26 chervnya 1997 r. [Protocol of Cooperation between the Ukrainian Free Academy of Sciences in the USA and T. G. Shevchenko, NAS of Ukraine dated June 26, 1997]. Fund: M. Antonovych. File: Marko Antonovych, Lubomyr Wynar, letters. Kent, OH: Archive of the Ukrainian Historical Association (Lubomyr Wynar's Archive).

Protsyk, A., 2000. Zvit z pratsi Naukovoho Sekretarya [Report of the Work of the Scientific Secretary]. *Visti UVAN* [News of the Academy]. N.Y., no. 2, pp. 280–282.

Rekomendatsiya M. Antonovycha na obrannya diysnym chlenom UVAN vid O. Ohloblyna vid 19.11.1972 r. Fund 283: Antonovych Marko Dmytrovych (1916–2005), istoryk, publitsyst, hromads'kyi i politychnyy diyach, prezident UVAN). File: M. D. Antonovych. N.Y.: Muzei-Arkhyv im. D. V. Antonovycha UVAN u SSHA [UVAN Museum-Archive after D. V. Antonovych in the USA].

Valyavko, I., 2013. *Ukrayins'ka Vil'na Akademiya nauk v svitli postatey svoiykh diyachiv: Mykhaylo Vetukhiv – pershyi prezident UVAN u SSHA* [Ukrainian Free Academy of Sciences in the light of the figures of its leaders: Mikhail Vetukhiv is the first UVAN president in the USA]. *Ukrayins'ka bihrafistyka* [Biographistica Ukrainica], issue 10, pp. 358–369.

Vidznachennya 150-littya Mykhayla Drahomanovycha [150th Anniversary of Mykhailo Drahomanovych], 1992. *Novyny z Akademiyi*. N.Y., no. 16.

Wynar, L., 1996. Diyal'nist' istorychnoyi sektsiyi (1995–1996) [Activity of the Historical Section]. *Novyny z Akademiyi*. N.Y., no. 20, p. 4.

Wynar, B., 2000. Modernizatsiya biblioteky i arkhiviv UVAN [Modernization of Libraries and Archives]. *Visti UVAN* (News of the Academy). N.Y., part 2, pp. 300–306.

Wynar, L., 2000. Zvit z pratsi Druhoho Vitseprezidenta [Report of the Work of the Second Vice-President]. *Visti UVAN* (News of the Academy). N.Y., part 2, pp. 273–277.

Zhyttyepys [Biography]. Fund: Lystuvannya [Biography]. File: Lysty M. Antonovycha [M. Antonovych's letters]. Kent, OH: Archive of the Ukrainian Historical Association (Antonovych's Archive).